

לעכו"ם זה, לרשות שהיא לכולן.

ואם יש שם — בחצר זו, מלבד העכו"ם — **ישראל אחד, אוסר** הישראל על כל אדם להוציא מן הבתים של עכו"ם לחצר.

מפני שהיא כחצירו [תוספתא שלא הוזכרה בגמרא, והביאה רש"י] של ישראל לבדו, כי כיון שאין דירת העכו"ם דירה, כאילו אין לו רשות בחצר, נמצא מוציא מבית עכו"ם לחצירו של ישראל, דהוי מוציא מרשות לרשות, שאסור.

ודוקא ישראל אוסר על ההוצאה מביתו של העכו"ם. אבל העכו"ם אינו אוסר להוציא מבית הישראל לחצר ואף שהיא משותפת לשניהם [ולקמן פרכינן עלה אמאי אינו אוסר].

רבי אליעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה.

דברי רבי אליעזר בן יעקב, ובמאי פליג ארבי מאיר, יתבארו בהמשך הגמרא.

אמר מר: חצירו של עכו"ם הרי הוא כדיר של בהמה, ואם יש שם ישראל אחד, אוסר:

ותמהינן אהא דאמר בברייתא דלרבי מאיר אם יש שם ישראל אחד אוסר הישראל על בית העכו"ם, דמשמע, הא העכו"ם אינו אוסר על ישראל [וכפי שביארנו לעיל]:

והא אנן תנן במתניתין: **הדר עם העכו"ם בחצר** — הרי זה העכו"ם אוסר עליו,

[והטעם: אף על גב שמעיקר הדין אין דירת עכו"ם דירה ואינו אוסר, מכל מקום משום גזירה דשמא ילמד ממעשיו שווה רבנן לדירת העכו"ם דירה], ואם כן יאסור אף העכו"ם על ישראל?!

ומשנינן: **לא קשיא.**

הא דאמרינן במתניתין דאוסר העכו"ם, מיירי **בדאיתיה** העכו"ם בביתו בשבת זו.

והא דאמרינן בברייתא דאינו אוסר העכו"ם על ישראל, מיירי **בדליתיה** העכו"ם בביתו, וכדמפרש הגמרא ואזיל הביאור בזה.

ומפרשינן לה: **ומאי קסבר** רבי מאיר?

אי קסבר: דירה בלא בעלים הנמצאים בשבת בביתם **שמה דירה** — אפילו דירה של עכו"ם בלא בעלים **נמי ניתסר.**

דכיון דשוויה לדירת עכו"ם דירה משום גזירה, אפילו בלא בעלים נמי!

ואי קסבר: דירה בלא בעלים לא שמה דירה, והיינו טעמא בדליתיה העכו"ם בביתו אינו אוסר — אפילו דירה של ישראל הדר עם ישראל **נמי לא ניתסר** בדליתיה הישראל בביתו?!

ואילו בברייתא משמע, דאילו היה ישראל שותפו של הישראל בחצר, היה אוסר אף בדליתיה.⁽¹⁾

ומפרשינן, דשפיר איכא סברא לחלק, בין ישראל דליתיה, לעכו"ם דליתיה:

1. דאם לא כן, לא היתה צריכה הברייתא להשמיענו דהעכו"ם אינו אוסר, בדליתיה, דהא איש פ"ב סעיף קטן י"ז.

1. דאם לא כן, לא היתה צריכה הברייתא להשמיענו דהעכו"ם אינו אוסר, בדליתיה, דהא

לעולם קסבר רבי מאיר דירה בלא בעלים לא שמה דירה, ואף ישראל מעיקר הדין לא היה צריך לאסור.

אלא גבי ישראל מכל מקום אסור, דכיון דכי איתיה הישראל בביתו, מעיקר הדין הוא דאמר [שהרי דירתו דירה]. **כי ליתיה, גזרו ביה רבנן**, גזירה משום איתיה בביתו.

אבל **עכו"ם**, דאף כי איתיה בביתו לאו מעיקר הדין אסר [שהרי אין דירת עכו"ם דירה], אלא רבנן הוא דשויה דירה משום גזירה שמה ילמד ממעשיו. בהא, אוקמוה רבנן אעיקר דינא, ואמרו: **כי איתיה** — דבעלמא הוי דירה — אף דירת עכו"ם שמה דירה משום גזירה. ולפיכך **אסר** העכו"ם, והיינו מתניתין.

אבל **כי ליתיה לעכו"ם בביתו**, דבעלמא לא הוי דירה, ורק משום גזירה [אטו איתיה], הכא בעכו"ם — שכל עיקר איסורו ודירתו משום גזירה [דשמה ילמד] — לא גזרו, ולא **אסר**.

והא דאיתא בברייתא, דאסור להוציא מבית העכו"ם לחצר, אף דליתיה. היינו משום דהא דאמרינן דירה בלא בעלים לא שמה דירה, היינו דוקא לענין שמעיקר הדין אין אוסרת דירה כזו על שאר בני החצר להוציא מביתם לחצר.

אבל להוציא מדירה כזו לחצר המשותפת,

אסור מעיקר הדין, ואין מועיל בזה הא דאמרינן "דירה בלא בעלים לא שמה דירה"!

וממילא, אף מדירת עכו"ם אסור, משום דשויה רבנן דירה, משום גזירה. (2)

ותמהינן אהא דאמרינן, שעכו"ם שאינו בביתו אינו אוסר על ישראל אחר, שותפו בחצר:

וכי ליתיה לא אסר?

והתנן: המניח את ביתו, והלך לו לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל, אוסר!

ומשינין: **התם** דקתני דאוסר העכו"ם, מיירי בדאתי העכו"ם **ביומיה**, שהלך הנכרי למקום קרוב ויבוא בו ביום. דגזרינן, דאי שרית להוציא לחצר קודם שיבא הנכרי, יטלטלו נמי אחר שיבוא, ולא ישימו לבם.

אבל בברייתא מיירי שהלך למקום רחוק, ובודאי לא ישוב בשבת.

אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר בן יעקב, הסובר שאין דירת העכו"ם דירה לאסור, אלא אם כן היו בחצר שני ישראלים מלבדו.

והלכה גמורה היא, ודורשין כן ברבים.

יש מפרשים: רבי אליעזר בן יעקב בא לחלוק על מה דאמר רבי מאיר בברייתא, שאסור להוציא מבית העכו"ם לחצר, שהטעם, מפני ששויה רבנן לדירת העכו"ם דירה [וכמו שנתבאר לעיל]. ועל זה פליג רבי אליעזר בן

2. על פי חזון איש פ"ב סעיף קטן ט"ז. ובשפת אמת כתב לא כן, ראה שם.

בביאור דברי רבי אליעזר בן יעקב, דפליג וקאמר: לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרים זה על זה, נחלקו האחרונים:

ורב הונא אמר: מנהג כרבי אליעזר בן יעקב.

כלומר, שאין דורשין כן ברבים, אבל הבא לשאול מורין לו כוותיה.

ורבי יוחנן אמר: נהגו העם כרבי אליעזר בן יעקב.

כלומר: אין מורין כן, אבל מי שמיקל כוותיה אין מוחזין בידו.

אמר בעי ליה אבוי לרב יוסף: כיון דקיימא לן משנת רבי אליעזר בן יעקב [ההלכות ששנה רבי אליעזר בן יעקב במשנה] קב [כלומר: מועטין הן], ונקי [והלכה כמותו בכל דבריו שנשנו במשנה].

ובהך ענינא דמתניתין דידן, אף אמר בהדיא רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר בן יעקב, ומשמע דפשוט הוא!

ואם כן, מהו לתלמיד, לאורווי לשואל כדעת רבי אליעזר בן יעקב, אפילו במקום שנמצא בו רבו?

שאף דבעלמא חוצפה היא להורות במקום רבו, מכל מקום בדבר פשוט כזה, שאינו תלוי בסברא, אפשר אינה חוצפה, ומותר לתלמיד להורות בו במקום רבו.

אמר ליה רב יוסף לאבוי: אפילו דין ביעתא בכותהא [ביצה גמורה שנמצאה במעי התרנגולת [תוספות] לאוכלה בחלב], שדבר פשוט הוא שאין בו משום "בשר בחלב", בעי [שאלתי] מיניה דרב חסדא — אם מותר הוא — כל שני דרב הונא רבו של רב חסדא, ולא אורי לי עד שמת רב הונא.

וכל שכן דאסור לאורווי הלכה כרבי אליעזר בן יעקב.⁽³⁾

אמר בעי ליה רבי יעקב בר אבא לאבוי: כגון הלכות הכתובות במגלת תענית [באיזה ימים אסור להתענות. שהם היו בזמנם ההלכות היחידות הכתובות — אבל המשניות והגמרא טרם נכתבו — ולפיכך נקראת "מגילה"], דכתיבא ומנחא — מהו לאורווי באתרי רביה, כיון דמילתא דלא תליא בסברא הוא?

אמר ליה אבוי: הכי אמר רב יוסף: אפילו ביעתא בכותהא, בעי מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא, ולא אורי לי.

אלמא, אף מילתא דפשיטא ולא תליא בסברא נמי אסור להורות במקום רבו.

רב חסדא אורי בבבל במקום הנקרא: כפרי, בשני דרב הונא רביה, כיון שלא היה מקומו של רב הונא, שהיה בפומבדיתא שבבבל.

דירה, ועל זה פליג רבי אליעזר בן יעקב, דאף בדאיתיה לעכו"ם בביתו אינו אוסר על הישראל, עד שיהיו שני ישראלים מלבד העכו"ם, ועל דרך שאמר במשנה — רש"ש.

3. וכוונת רב יוסף — בשאלתו לרב חסדא — היתה, לנסות את רב חסדא אם יורה במקום רבו, רש"י.

יעקב, שלא שווה רבנן לדירת העכו"ם דירה, אלא במקום שיש בחצר שני ישראלים, וכדאמר נמי במתניתין — על פי חזון איש פ"ב סעיף קטן ט"ז, וכן נראה בקרן אורה.

ויש מפרשים: שבא לחלוק על מה דמשמע מדברי רבי מאיר שאם היה העכו"ם בביתו, היה אוסר אף על הישראל, כיון דגזרו שתהיה דירתו